

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)
Факультет архітектури, будівництва та декоративно-прикладного мистецтва
(назва факультету/навчально-наукового інституту)
Кафедра декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва
(назва кафедри, що забезпечує викладання)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету

Євгенія НОВАК

“*28*”

2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

Композиція

(назва навчальної дисципліни)

обов'язкова

Освітньо-професійна

програма Декоративне мистецтво та ремесла

Спеціальність В3 Декоративне мистецтво та ремесла

Галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Факультет архітектури, будівництва та декоративно-прикладного мистецтва

Мова навчання українська

Чернівці 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Композиція» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Декоративне мистецтво та ремесла»

Розробник (ки):

Жаворонкова Мирослава Іллівна – доцент, завідувачка кафедри декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва, заслужений майстер народної творчості України, членкиня Співки дизайнерів України

Кротова Тетяна Федорівна – доктор мистецтвознавства, професор кафедри декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва, членкиня Співки дизайнерів України

Викладач (чі), що забезпечує читання даної навчальної дисципліни:

Жаворонкова Мирослава Іллівна – доцент, завідувачка кафедри декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва, заслужений майстер народної творчості України, членкиня Співки дизайнерів України

Кротова Тетяна Федорівна – доктор мистецтвознавства, професор кафедри декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва, членкиня Співки дизайнерів України

Курик Дмитро Миколайович – асистент кафедри декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва, заслужений майстер народної творчості України, член Національної спілки майстрів народного мистецтва України

Погоджено з гарантом ОП **Мирослава ЖАВОРОНКОВА**

Затверджено на засіданні кафедри декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва

Протокол No 2 від «22» серпня 2025 року

Завідувач кафедри **Мирослава ЖАВОРОНКОВА**

Схвалено методичною радою факультету АБДПМ

Протокол No 1 від «25» серпня 2025 року

Голова методичної ради **Оксана ГАЛУНКА**

Пояснювальна записка

Навчальна дисципліна «Композиція» є обов'язковою освітньою компонентою освітньо-професійної програми «Декоративне мистецтво та ремесла» другого (магістерського) рівня вищої освіти. Предметом її вивчення є закономірності побудови художнього твору, опанування принципів гармонізації форми, кольору та простору, а також дослідження виражальних можливостей композиційних рішень у процесі творчої та професійної діяльності.

Робочою програмою освітньої компоненти «Композиція» передбачені мета та завдання вивчення дисципліни, окреслено компетентності й програмні результати, яких має набути здобувач ОП, критерії оцінювання навчальних досягнень студента та інші основні її структурні елементи (складові).

Мета навчальної дисципліни: сформувати у студентів систему знань, умінь і навичок щодо організації художнього простору, розвитку індивідуального стилю та втілення власної творчої концепції засобами композиції.

Завдання вивчення навчальної дисципліни.

На початку курсу студенти вивчають сучасні тенденції галузі декоративного мистецтва, ознайомлюються із запропонованою тематикою і визначаються з напрямком діяльності. Наступним етапом буде розробка конкретної теми, підбір технологічно-конструктивних та пластичних рішень формування концепції магістерської роботи. Впродовж другого семестру реалізують візуалізацію та варіанти презентації авторського проекту виробів згідно обраної студентом теми дослідження.

Компетентності та програмні результати навчання згідно ОП.

У процесі вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має набути таких компетентностей та програмних результатів:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК2. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

ЗК3. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК4. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК5. Здатність розробляти та керувати проектами.

ЗК6. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні (фахові компетентності) (СК)

СК1. Здатність переосмислювати базові знання, демонструвати розвинену творчу уяву, використовувати власну образно-асоціативну мову при створенні художнього образу.

СК3. Здатність використовувати знання та практичні навички з сценографії з метою найвиразнішого розкриття концепції і змісту драматичного твору та його художнього втілення.

СК6. Здатність формувати мистецькі концепції на підставі проведення дослідження тих чи інших аспектів художньої творчості.

СК8. Здатність до використання сучасних інформаційно комунікативних технологій в контексті проведення мистецтвознавчих та реставраційних досліджень.

СК9. Здатність створювати затребуваний на художньому ринку суспільно значущий продукт декоративного мистецтва.

Програмні результати навчання

ПРН2. Інтерпретувати та застосовувати семантичні, іконологічні, іконографічні, формально-образні і формально-стилістичні чинники образотворення.

ПРН3. Володіти інноваційними методами та технологіями роботи у відповідних матеріалах (за спеціалізаціями).

ПРН4. Представляти формотворчі мистецькі засоби як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства.

ПРН7. Володіти фаховою термінологією, науково-аналітичним апаратом, проводити аналіз та систематизацію фактологічного матеріалу та методикою проведення наукових досліджень.

ПРН8. Визначати мету, завдання та етапи мистецької, реставраційної, дослідницької та освітньої діяльності, сприяти оптимальним соціально-психологічним умовам для якісного виконання роботи.

ПРН11. Володіти знаннями до визначення ефективності та апробації сучасних теоретичних підходів та концепцій інтерпретації феноменів культурно-мистецьких процесів.

ПРН12. Представляти результати діяльності у науковому та професійному середовищі в Україні та у міжнародному професійному середовищі.

ПРН15. Планувати професійну діяльність у сфері декоративного мистецтва відповідно до потреб і запитів суспільства та ринку.

3. Опис навчальної дисципліни

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	1,2	5,5	165	-	60	-	-	90	-	Екзамен 1, 2 семестр
Заочна											

3.1. Загальна інформація

«Композиція» – це профільна дисципліна, націлена на формування авторської ідеї з вираженням індивідуальної образно-пластичної мови у виробках прикладного характеру. Курс спрямований на удосконалення та розвиток спеціальних компетентностей для формування загальної концепції практичної складової кваліфікаційної магістерської роботи.

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лекц.	прак./семін.	лаб.	інд.	с.р.		лекц.	прак./сем.	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
занять Теми навчальних (назва теми й основні питання)	Змістовий модуль 1. Актуальні теми проектування творів декоративного мистецтва											

Тема 1. Обґрунтування теми проектування.	20		5				15						
Тема 2. Інтерпретація джерела творчості.	20		5				15						

Тема 3. Вираження художнього образу та презентація авторського задуму.	20		5			15						
Тема 4. Пластично-конструктивні методи реалізації художньої ідеї. Застосування нових технік та матеріалів у створенні художніх виробів.	15		5			10						
Разом за ЗМ1	75		20			55						
Теми навчальних занять (назва теми й основні питання)	Змістовий модуль 2.. Стратегія створення авторського проекту.											
Тема 1. Структура проекту	20		10			10						
Тема 2. Методи та засоби сучасного проектування	25		10			15						
Тема 3. Технічний супровід проекту	20		10			10						
Тема 4. Апробації орнаментально-фактурних зразків та макетів виробу.	25		10			15						
Разом за ЗМ 2	90		40			45						
Усього годин	165		60			105						

Тематика лекційних занять – навчальною програмою не передбачена

Тематика семінарських занять – навчальною програмою не передбачена

3.3 Тематика практичних занять

№	Назва теми (завдання)	Кількість годин
1	Замальовки форм аналогів та схем декору на виробах	2
2	Варіативне ескізування.	2
3	Концептуальний проект виробу.	2
4	Макетний зразок згідно проекту.	2
5	Ескіз-розробка виробів/творів декоративного мистецтва.	2
6	Ескіз організації середовища.	2
7	Креслення і лекала. Макетування. Специфікація.	3

Тематика лабораторних занять – навчальним планом не передбачена

Індивідуальні науково-дослідні завдання (ІНДЗ) – навчальним планом не передбачені

* ІНДЗ – до змістового модуля, або в цілому до навчальної дисципліни визначається викладачем, з урахуванням специфіки дисципліни.

Самостійна робота студента

№	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин
1	Обґрунтування теми проектування.	Регіональні відмінності традиційних ремесл і промислів на Буковині.	1
2	Інтерпретація джерела творчості.	Традиційні народні мотиви в сучасному ковальстві Буковини.	1
		Буковинські орнаменти.	1
3	Вираження художнього образу та презентація авторського задуму	Декоративно-прикладне мистецтво на Буковині.	2
4	Пластичноконструктивні методи реалізації художньої ідеї. Застосування нових технік та матеріалів у створенні художніх виробів.	Художня різьба по дереву на Буковині. Сучасні майстри.	1
		Орнаментальні особливості писанкарства на Буковині.	1
		Творчість сучасних професійних майстрів художнього ковальства.	1
5	Структура проекту	Шийно-нагрудні прикраси з бісеру на Буковині.	1
6	Методи та засоби сучасного проектування	Художнє ткацтво та килимарство на Буковині.	1
7	Технічний супровід проекту	Буковинська вишивка та її особливості.	1

8	Апробації орнаментальнофактурних зразків та макетів виробу.	Народні майстри Буковинського краю.	2
		Традиції народного ювелірного мистецтва в сучасних жіночих прикрасах на Буковині.	2

Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни «Композиція» використовуються:

1. традиційні дидактичні методи та прийоми:

- словесні: лекція, розповідь, бесіда, дискусія, повідомлення, опитування;
- наочні: показ, метод ілюстрацій, метод демонстрацій (використання репродукцій творів мистецтва, таблиць, схематичних побудов, замальовок на дошці; застосування комп'ютерної та мультимедійної техніки, демонстрація навчальних презентацій, відеоматеріалів тощо);
- практичні: виконання композиційних вправ, творчих завдань та практичних робіт.

2. інноваційні методи навчання:

проблемне навчання (аналіз композиційних рішень та пошук власних варіантів), контекстне навчання (інтеграція композиційної практики з науковими дослідженнями та творчими проєктами), особистісно-орієнтоване навчання, навчання у співпраці, ситуаційне навчання, дистанційне навчання (згідно з нормативними вимогами), «перевернутий клас» (flipped classroom), метод проєктів (створення та захист авторських композиційних концепцій).

3. інтерактивні методи навчання:

корпоративне навчання (робота в парах і малих групах), колективно-групове навчання («велике коло», метод «мікрофон», незакінчені речення, мозковий штурм, метод «навчаючи – вчуся»); стимулювання творчої активності студентів (асоціативні завдання, фасилітовані дискусії щодо композиційних рішень, аналіз та вирішення кейсів з практики мистецьких проєктів); елементи навчального тренінгу.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з дисципліни є:

- виконання індивідуальних навчально-дослідницьких завдань під час практичних занять та самостійної роботи, доповіді, дискусії при захисті практичних робіт, модульні контрольні роботи; усний підсумковий залік.
- Самостійна робота включає:
- опрацювання теоретичних положень навчальної дисципліни за результатами прослуханого лекційного матеріалу;
- засвоєння навиками підготовки студентських статей, тез, доповідей та ін. наукових публікацій, вивчення окремих питань передбачених для самостійного опрацювання;

поглиблене вивчення наукової літератури на задану тему та пошук додаткової інформації; та ін

Система контролю та оцінювання

Види контролю:

- **Поточний контроль** включає усні відповіді на заняттях (фронтальні та індивідуальні), виконання письмових завдань (самостійні роботи, есе, реферати, аналітичні завдання), тестування (у т.ч. у системі електронного навчання Moodle), а також перевірку виконання практичних і творчих вправ.
- **Рубіжний контроль** проводиться наприкінці кожного змістового модуля у формі письмових контрольних робіт, тестування або проміжного захисту творчих проєктів. Загальна кількість балів за поточний і рубіжний контроль становить 60.

- **Підсумковий контроль** (максимально 40 балів) здійснюється у формі екзамену, що охоплює весь навчальний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, а також презентацію та захист авторського творчого завдання з композиції.

Форми контролю:

- **Індивідуальний контроль** – виконання студентом самостійного творчого чи теоретичного завдання.
- **Груповий контроль** – робота у підгрупах над спільним завданням з подальшим обговоренням результатів.
- **Фронтальний контроль** – колективна перевірка засвоєння основних понять і методів композиції.
- **Взаємний контроль** – взаємооцінювання результатів роботи студентами, що сприяє розвитку критичного мислення й аналітичних навичок.
- **Самоконтроль / програмований контроль** – можливість перевірити власні знання за допомогою тестів, контрольних питань або електронних засобів навчання.

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за результатами поточного контролю

Максимум балів, які студент може отримати за одне заняття або окремий вид роботи, зокрема тієї, що винесена на самостійне опрацювання – 6 балів.

5–6 балів, «відмінно» – студент повністю та логічно послідовно розкрив тему композиційного завдання, аргументовано пояснив власне рішення з наведенням прикладів; вільно володів матеріалом, презентував роботу без допоміжних матеріалів; обґрунтував художні та композиційні висновки, правильно відповів на всі запитання викладача; творчий проєкт відзначається оригінальністю, використанням багатьох джерел та сучасних інтернет-ресурсів; під час фронтального опитування й практичних вправ продемонстрував високий рівень професійних умінь, безпомилково виконав завдання, активно працював протягом усього заняття.

3–4,9 бала, «добре» – студент повно і правильно розкрив основні положення композиційної теми, користуючись підготовленим текстом чи конспектом; зробив правильні висновки, хоча допустив незначні неточності у відповідях; творчий проєкт виконаний якісно, з використанням кількох джерел і вдалими художніми рішеннями; під час опитування більшість відповідей були правильними, практичні завдання виконані з незначними помилками.

2–2,9 бала, «задовільно» – студент частково розкрив тему композиційної роботи, допустив неповноту в поясненні й неточності у висновках; користувався підготовленим текстом, проте не продемонстрував достатнього рівня володіння матеріалом; творча робота виконана поверхово, із застосуванням обмеженої кількості джерел; під час фронтального опитування не зміг відповісти на більшість запитань, припустився суттєвих помилок у практичних завданнях.

1–1,9 бала, «незадовільно» – студент не розкрив основні положення композиційного завдання, продемонстрував поверховість суджень; не зміг аргументувати власні рішення та відповісти на запитання викладача; творча робота виконана формально, із використанням лише одного джерела; під час опитування та виконання практичних вправ допустив грубі помилки або взагалі не впорався із завданням.

Поточний контроль за виконанням всіх складових графічного проєкту здійснюється згідно з графіком виконання завдання. Поточний контроль проводиться у формі попередніх переглядів завдань згідно тем і в кінці кожного змістового модуля.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

Оцінювання самостійної роботи здійснюється відповідно до встановлених критеріїв (повнота виконання завдання, рівень аналітичного опрацювання матеріалу, оформлення, здатність до презентації результатів та аргументації власної позиції).

Максимальна кількість балів за одне виконане самостійне завдання становить 1,5 бала, які додаються до загальної суми поточного та рубіжного контролю.

Під час оцінювання завдань для самостійної роботи студентів враховується:

1. Самостійність, креативність (аналітичний підхід, генерація ідей, новизна постановки проблеми), аргументованість;
2. Доступність, репрезентативність та верифікованість отриманих даних і результатів;
3. Використання першоджерел, системність, достовірність викладеного матеріалу, стилістика (загальна грамотність, легкість сприйняття текстів та матеріалу).
4. Логічність викладу, посилання на використану літературу і джерела.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни на підсумковому контролі

Форма проведення – перегляд робіт

Максимальна кількість балів, отримана студентом за екзамен – **40 балів**.

Форма підсумкового семестрового контролю: екзамен

Оцінювання програмних результатів навчання здобувачів освіти здійснюється за шкалою європейської кредитно-трансферної системи (ECTS).

Критерієм успішного оцінювання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів (балів) за кожним запланованим результатом навчання.

Підсумкова оцінка, як показник результатів вивчення навчальної дисципліни, складається із сумарної кількості балів за поточне оцінювання – **60 балів** та підсумкового модуль – контролю (**екзамен**) – **40 балів**, за **100-бальною університетською шкалою**.

Критерієм підсумкового оцінювання

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА. Під час занять відбувається жива комунікація, обмін ідеями і пропозиціями між студентами та викладачами щодо реалізації творчого задуму. Позитивно впливає на оцінювання активна творча діяльність студента та власна концепція вирішення поставлених завдань згідно тем.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАННЯ. Не допустимим є спізнення та пропуски занять студентами без поважних причин. Всі пропущені теми студент повинен опрацювати самостійно і здати необхідні графічні вправи передбачені темою.

Оцінювання відбувається за накопичувальною системою – поступово, якщо кількість пропущених занять без поважних причин становить 50%, то студент не може отримати більше 60 балів, оскільки не зміг засвоїти матеріал на належному рівні.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь

«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ЗВО без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне опитування та самостійна робота								Екзамен	Сума
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2					
T1	T2	T3	T4	T6	T7	T8	T9	40	100
7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Питання для підсумкового самоконтролю

1. Яким чином художній образ формується в творах декоративно-прикладного мистецтва?
2. Які елементи дизайну відіграють ключову роль у вираженні художнього задуму автора?
3. Які техніки та матеріали використовуються для підкреслення естетики авторського задуму в декоративно-прикладному мистецтві?
4. Яким чином контекст — історичний, культурний або соціальний — впливає на вираження художнього образу?
5. Які специфічні прийоми використовують художники для того, щоб передати свої емоції та ідеї через декоративно-прикладне мистецтво?
6. Як важливість кольору, форми та текстури впливає на сприйняття авторського задуму?
7. Яким чином художники поєднують традиційні мотиви з сучасними концепціями у своїх творах?
8. Які стратегії використовуються для презентації авторського задуму на виставках або в художніх галереях?
9. Як взаємодія між виробом та глядачем може змінити сприйняття художнього образу?
10. Яку роль грає критика та рецензії в розумінні та оцінці художнього задуму в декоративно-прикладному мистецтві?

Зарахування результатів неформальної освіти

Здобувач вищої освіти має право на участь у неформальній/інформальній освіті.

У межах поточного контролю до рейтингу студента можуть зараховуватися додаткові бали за умови наявності у нього сертифікату про результати **неформальної/інформальної освіти** з проблеми, що відповідає тематиці курсу («Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>); «Положення про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (Ч.3, п. 3.6) (<https://www.chnu.edu.ua/media/ujmf2ufm/polozhennia-pro-kontrol-i-otsiniuvannia-rezul-naych-zdobuvachiv.pdf>). Доступність інформації для учасників освітнього процесу щодо визнання результатів неформальної освіти забезпечується через оприлюднення вище зазначених документів на офіційному сайті ЧНУ (<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/>).

Критерії оцінювання неформальної/інформальної освіти студентів

Кількість балів, що зараховується студенту, залежить від обсягу здобутих кредитів та отриманих результатів навчання, однак становить не більше 20% (20 балів) від загальної кількості балів за курс (100 балів за системою ЄКТС).

Якщо студент пройшов двогодинний курс та має підтвердження у вигляді сертифікату він, відповідно, може отримати 2 бали, тригодинний – 3 бали тощо.

За результативну наукову роботу (написання наукової роботи, тез доповідей, участь у науково-практичних конференціях, участь у роботі гуртка тощо) за профілем цієї дисципліни, за рішенням кафедри відповідно до критеріїв, встановлених програмою навчальної дисципліни, студент може отримати до 12 додаткових (заохочувальних) балів у межах максимальної загальної суми балів – 100.

Рекомендована література

1. Антонович Є. В., Удріс І. М. Нариси з історії українського мистецтвознавства. Київ–Кривий Ріг, 2004.
2. Антонович Є. А., Захарчук-Чугай Р. В., Станкевич М. Є. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів, 1993.
3. Декоративне мистецтво України IX–XXI століть: стильові трансформації, художні інтерпретації, загальноєвропейський контекст. Київ, 2019.
4. Кара-Васильєва Т. В., Чегусова З. А. Декоративне мистецтво України ХХ століття. У пошуках «великого стилю». Київ, 2005.
5. Ставчанська О. Декоративність у мистецтві. Lviv, 2023.
6. Стогодюк С., Гарбузенко Л. Стилзація як художній засіб у декоративно-прикладному мистецтві. Київ, 2020.
7. Берлач О. Р. Графічні техніки в образотворчому мистецтві. Луцьк, 2022.
8. Виборнова Г. Р. Роль освітлення в натюрморті. Київ, 2009.
9. Гнатюк М. В. Образотворче і декоративно-прикладне мистецтво (основи образотворчої графоти). Івано-Франківськ, 2016.
10. Головатий С. С. Глумачний словник художньо-естетичних термінів. Кривий Ріг, 2010.
11. Горбачев Д. М. Український художній авангард. Київ, 2021.
12. Ідак Ю. В., Клименюк Т. М., Лясковський О. Й. Основи об'ємнопросторової композиції. Львів, 2020.
13. Історія живопису в полотнах великих художників. Київ, 2017.
14. Крвавич Д. К. Українське мистецтво. У 3 ч. Ч. 3. Львів, 2005.
15. Крюкова Г. О., Мостовщикова Д. О. Теоретичні основи композиції в образотворчому мистецтві. Дніпро, 2018.
16. Лоза Н. А. Використання символів і алегорій у створенні художнього образу композиції натюрморту. Одеса, 2017.
17. Масол Л. М. Художня культура України. Київ, 2006.
18. Пічкур М. О. Теорія і практика композиції. Київ, 2022.
19. Поліщук А. О. Теорія та практика графіки. Київ, 2015.
20. Прищенко С. В. Стилзація як прийом кольорово-графічного формотворення. Харків, 2012.
21. Прищенко С. П. Кольорознавство. Київ, 2018.
22. Рибаківа Н. М. Композиція. Чернігів, 2015.
23. Силко Є. М. Композиція. Чернігів, 2015.
24. Скляренко Г. М. Українське мистецтво другої половини ХХ ст. Київ, 2009.
25. Скрипник Г. А. Історія українського мистецтва: у 5 т. Т. 5. Київ, 2007.
26. Соловійова Ю. О., Мкртічян О. А. Українське мистецтво в історичному вимірі. Харків, 2017.
27. Сотська Г. В., Шмельова Т. М. Словник мистецьких термінів. Херсон, 2016.
28. Хмельовський О. Ф., Костукевич С. В. Графіка й основи графічного мистецтва. Луцьк, 2003.
29. Чебикін А. А. Рисунок – основа образотворчості. Київ, 2022.
30. Чирва О. Ч., Оленіна О. Ю. Історія та теорія графічного мистецтва. Харків, 2021.
31. Шорохов Е. В. Основи композиції. Київ, 2008.
32. Щербина В. Г. Практична композиція. Кривий Ріг, 2009.
33. Яремків М. Р. Композиція : творчі основи зображення. Тернопіль, 2016
34. Боньковська С. М. Ковальство на Україні (XIX – початок ХХ ст.). Київ, 1991.
35. Вандюк Л. Віденські впливи на архітектуру Чернівців (1775–1918). Чернівці, 2003.

36. Врочинська Г. Українські народні жіночі прикраси XIX — початку XX століть : монографія / відп. ред. С. П. Павлюк. — Київ : Родовід, 2007. — 232 с.
37. Голод І. В., Запаско Я. П. та ін. Декоративно-ужиткове мистецтво. Словник. — Т. 2. — Львів : Афіша, 2000. — 400 с.

Додаткова література:

1. Золотухін Ю. В. Принцип стилізації зображувального об'єкта. Харків, 2006.
2. Кожолянюк Я. Буковинський традиційний одяг : монографія. — Чернівці ; Саскатун : Friesen Printers ; Altona ; Manitoba, 1994. — 262 с.
3. Костишина М. Український народний костюм Північної Буковини. Традиції і сучасність : монографія. — Чернівці : Рута, 1996. — 192 с.
4. Кравченко М. Мистецтво прикрас в Україні останньої третини XX – початку XXI століття: європейський контекст, художні особливості, персоналії.
5. Кравченко М. Я. Концептуальні засади розвитку художніх прикрас в Європі 1960–1980-х років // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. — 2020.
6. Луць С. Характерні особливості творчості провідних мистців сучасного ювелірного мистецтва України (на прикладі В. Балибердіна, О. Гаркуса, Т. Калюжної).
7. Луць С. Ювелірне мистецтво України на зламі XX–XXI ст.: генезис поступу // Деміург: ідеї, технології, перспективи дизайну. — 2019. — Т. 2(1). — С. 93–111.
8. Матейко К. Український народний одяг // Народна творчість та етнографія. — Київ : Наукова думка, 1963. — № 2. — С. 63–64.
9. Мельничук Ю. Семантика українських вишитих рушників. Київ, 2005.
10. Недашківська Г. Корали в народному вбранні // Народна творчість та етнографія. — Київ : Наукова думка, 1988. — № 5. — С. 56–58.
11. Попенюк В. М. Методичні вказівки з декоративного мистецтва.
12. Станкевич М. Є. Структура художнього тексту хреста. Львів, 2005.
13. Стельмашук Т. Г., Білан М. Український народний стрій. Львів, 2000.
14. Суха Л. М. Художні металеві вироби українців Східних Карпат другої половини XIX–XX ст. : монографія / АН УРСР, Укр. держ. музей етнографії та худ. промислу ; ред. К. Г. Гуслистий. — Київ : Вид-во АН УРСР, 1959. — 102 с.
15. Фединчук О. Б. Нагрудні та нашійні прикраси Північної Буковини: історія, типологія, етнічні особливості : дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.06 – декоративне і прикладне мистецтво / ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». — Івано-Франківськ, 2019. — 248 с.
16. Фединчук О. Б. Намисто в комплексі прикрас русинів та румунів XIX–XX ст. // Народознавчі зошити. — 2017а. — № 6. — С. 1549–1556.
17. Фединчук О. Б. Намисто в комплексі прикрас русинів та румунів Буковини XIX–XX ст. // Народознавчі зошити. — 2017. — № 6 (138). — С. 1549–1556.
18. Шмагало Р. Художній метал в Україні: минуле, сучасне, майбутнє. Енциклопедія художнього металу. — Том 1. — Львів.
19. Ювелірне мистецтво України : альбом. — Київ : АТ «Київський міжнародний контрактний ярмарок», 2012.

Політика академічної доброчесності

Освітня діяльність (викладач і студент) ґрунтується на принципах співробітництва та академічної доброчесності.

Політика щодо відвідування занять: відвідування занять є обов'язковим.

Політика щодо академічної доброчесності: академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату, фабрикації, фальсифікації тощо. У разі порушення студентом академічної доброчесності, робота оцінюється на нижчу оцінку або ж незадовільно та має бути виконана повторно. Викладач

залишає за собою право змінити тему завдання. Політика щодо академічної доброчесності регламентується «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyivlennia-ta-za-pobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yurii-a-fedkovycha/>), «Етичним кодексом Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yurii-a-fedkovycha/>).

Політика щодо дедлайнів і перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. За наявності поважних причин перескладання модулів відбувається із дозволу деканату.

Політика оцінювання роботи викладача. Здобувачі після кожного заняття оцінюють роботу викладача та можуть залишати відгуки і пропозиції в анкеті в системі електронного навчання Moodle.